

УДК 377.091:[61-051:616.15]

DOI 10.18372/2786-5495.1.15783

Мосієнко Олена Олександрівна

викладач вищої кваліфікаційної категорії,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
Житомирської обласної ради,
м. Житомир, Україна

Козлова Олена Францівна

викладач вищої кваліфікаційної категорії,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
Житомирської обласної ради,
м. Житомир, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ У ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ І ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

***Анотація.** В статті розглянуті сучасні погляди на підготовку майбутніх медичних і фармацевтичних фахівців. Розкрита важливість застосування у їх підготовці практико-орієнтованого підходу, який дозволяє максимально наблизити навчальні умови до практичних ситуацій, з якими студенти можуть зіткнутися у майбутній професійній діяльності.*

***Ключові слова:** сучасна медична освіта, студенти, викладачі, завдання.*

***Annotation.** The article discusses modern views on the training of future medical and pharmaceutical professionals. The importance of applying a practice-oriented approach in their preparation is revealed, which allows to bring the educational conditions as close as possible to the practical situations that students may face in their future professional activity.*

***Keywords:** modern medical education, students, teachers, tasks.*

Починаючи з кінця минулого сторіччя на медичну освіту мають потужний вплив дві глобальні психолого-педагогічні ідеї. Перша пов'язана з можливістю керувати підготовкою медичних і фармацевтичних фахівців, формуючи їх професійне мислення і технологічну культуру. Друга ідея спирається на гуманістичну парадигму, гуманізацію медичної освіти і концепцію цілісності людської особистості, недооцінені природничо-науковою доктриною.

Дві домінуючі ідеї привернули увагу до необхідності гармонізувати розвиток клінічного мислення, когнітивних здібностей, емоційної та ціннісно-сислової сфер особистості, а також створити медико-педагогічні умови для професійного зростання і формування духовно-моральної культури медичних і фармацевтичних фахівців. Так з'явився практико-орієнтований підхід, який активно впроваджується у навчальний процес в сучасній педагогіці.

Вперше практико-орієнтована педагогіка отримала популярність в рамках руху за демократизацію освіти в 1920-ті рр. в США завдяки педагогічній діяльності основоположника прагматизму Д. Дьюї і його послідовників, використання методу проєктів, активних методів навчання.

У середині 1950-х рр. в американській психології і медицині була затребувана гуманістична парадигма, що не тільки змінила саму філософію підходу до освіти людини, але й стала соціальним явищем в історії. Гуманістична парадигма рішуче відмовилася від обмежень традиційного навчання знанням, умінням і навичкам. Відстороненій об'єктивістській позиції професіонала у сфері так званих допомагаючих професій (лікаря, психолога, психотерапевта, педагога, соціального робітника) була протиставлена нова система ціннісних установок [1]. Від фахівця вимагалася емоційна залученість, справжня прихильність справі, дотримання професійної та людської етики. У роботах А. Маслоу,

К. Роджерса, Дж. Фрейберга, Т. Гордона та інших авторів представлені принципи освіти, медицини і психології, що враховують людське в людині.

Коли наприкінці 1960-х – початку 1970-х рр. у розвинених країнах (США, Великобританія, Франція, Німеччина, Японія) відбулися реформи вищої освіти, поступово виділився практико-орієнтований аспект – відлуння згаданого руху за демократизацію. А на початку ХХІ ст. все це реалізувалося в практиці компетентнісного підходу у стандартах вищої, в тому числі медичної, освіти.

Сучасна медична освіта орієнтована на активну діяльність самого студента при збільшенні професійних (реальних або модельованих) завдань. Згідно з таким підходом, теоретичні знання опановуються одночасно з практичним засвоєнням професійних норм і способів діяльності. Ця теорія передбачає практику підготовки фахівця на основі оволодіння конкретними професійними діями (діагностикою, лікуванням, профілактикою) і концептуальними знаннями і навичками (професійним мисленням, способами спілкування, мануальними клінічними навичками). При цьому концептуальні знання стають забезпеченням, умовою і запорукою точного виконання практичних дій [2].

Для реалізації даного підходу створюються різні психологічні моделі діяльності. Студентам стає зрозуміло, як правильно здійснити свою діяльність: яким чином, в якій послідовності і чому слід робити певні маніпуляції. Структура діяльності являє собою наочну картину всього: що за чим, за допомогою чого і для чого виконується. На цій підставі вибудовують докладну орієнтовну основу формуючі подальші дії, включаючи конкретні орієнтири для навчання новому виду діяльності.

Такими орієнтирами служать:

- послідовність етапів дії (що за чим?);
- які використовуються знаряддя і засоби (за допомогою чого?);
- критерії та способи самоконтролю (для чого виконується?);
- оцінка завершених дій (який результат досягається?).

Чіткий опис орієнтовної основи дії (ООД) забезпечує правильне виконання лікувально-діагностичних та реабілітаційно-профілактичних заходів, а система навчальних завдань — це своєрідний тренажер, завдяки якому майбутній фахівець вчиться виконувати конкретні дії (види діяльності).

При формуванні нових дій (а не просто нових знань) важливо вчитися, перебуваючи в реальній практичній ситуації або використовуючи адекватні стимуляційні моделі. Тому система навчальних завдань повинна охоплювати всі можливі варіанти, що зустрічаються в діяльності медичних і фармацевтичних працівників, і містити моделі різноманітних практичних ситуацій, з якими вони можуть коли-небудь зіткнутися. Тоді студент набуває вміння діяти у всіх випадках (у тому числі екстрених і рідкісних). Саме цим пояснюється необхідність звернення до психологічного моделювання діяльності [3].

Професійні вміння, навички і знання не передаються викладачем студентам з рук у руки, але формуються самостійно і під керівництвом педагога. Головна особливість такого навчання полягає в тому, що студент діє (вирішує завдання) з опорою на орієнтуючі засоби – схеми ООД. Завдання викладача – чітко організувати і адекватно керувати самостійною роботою студентів: ставити завдання, коригувати хід їх вирішення, фіксувати та оцінювати результати зусиль. Для цього педагог свідомо відмовляється від звичної позиції «давати знання» [4].

Компетентнісний підхід посилив і об'єднав технологічну складову навчання та особистісно-орієнтований підхід. Тепер не можна не замислюватися про професійні компетенції лікаря-педагога, фармацевта-педагога, про медико-педагогічні умови їх формування.

До тенденцій, що перетворюються на закономірності, можна віднести:

Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти

- цілепоглинання як загальну стратегію організації освітнього процесу, в якій беруть участь і студенти, і викладачі;

- практичну орієнтованість підготовки студента-медика, студента-фармацевта та лікаря-педагога, фармацевта-педагога з урахуванням та оцінкою результатів навчання як основи професійної компетентності, теоретичної та практичної готовності та відповідальності при виконанні професійної діяльності;

- активні та інтерактивні методи навчання та виховання;

- використання ціннісно-сміслових, виховних, соціалізуючих компонентів підготовки спеціалістів-медиків, фармацевтів у цілісному освітньому процесі – навчальних програмах, методичних вказівках до практичних занять, стратегії моделювання та вирішення завдань, що виникають у ході навчання.

Таким чином, важливість педагогічних аспектів в освітній діяльності майбутніх медичних і фармацевтичних фахівців очевидна. У навчальному процесі вона має спиратися на передові технології – ідеї практико- та особистісно-орієнтованої педагогіки.

Список використаних джерел

1. Кудрявая Н.В., Уколова Е.М., Смирнова Н.Б., Волошина Е.А. и др. Педагогика в медицине : учебное пособие для студентов высших медицинских учебных заведений. М. : Академия, 2012. 74 с.

2. Кудрявая Н.В., Зорин К.В., Смирнова Н.Б., Анашкина Е.В. и др. Нравственно-просветительские аспекты деятельности врача-педагога / под ред. Н.В. Кудрявой. М. : РИО МГМСУ, 2015. 384 с.

3. Андреева Н.В. Практико-ориентированное обучение в процессе профессионального самоопределения студентов, Педагогическое образование и наука. – 2009. – № 12. – С. 84-87.

4. Казаков Ю.М. Компетентнісний підхід як засіб підвищення якості вищої медичної освіти /Ю.М. Казаков, Є.Є. Петров, С.І.Треумова/ Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2016. – С. 82-83.